

* To learn more, visit: CCWATERSHED.ORG

ORDO
CANTUS MISSÆ

MISSALE ROMANUM
EX DECRETO SACROSANCTI œCUMENICI
CONCILII VATICANI II INSTAURATUM
AUCTORITATE PAULI PP. VI PROMULGATUM

ORDO
CANTUS MISSÆ

EDITIO TYPICA ALTERA

LIBRERIA EDITRICE VATICANA
MCMLXXXVII

Prima editio, 1970

Reimpressio, 1974

Editio typica altera, 1988

Nova editio typica Ordinis Cantus Missae indicationes continet quoad cantus, quae in priore editione non inveniebantur: pro aspersione aquae benedictae in Missa dominicae, pro oratione fidelium, pro Missa votiva de Ecclesia.

Adduntur etiam indicationes cantuum pro duabus celebrationibus, quae Calendario Romano generali post annum 1969 sunt inscriptae: celebrationes scilicet S. Maximiliani Mariae Kolbe, die 14 augusti, et Ss. Martyrum Coreae, die 20 septembris.

Indicantur insuper fontes cantuum antiquorum, qui anno 1969 sunt denuo introducti quique in antiquo Graduali Romano non reperiebantur.

SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

Prot. n. 631/72

DECRETUM

Thesaurum cantus gregoriani, quem traditio usque ad nostram ætatem transmisit, sancte esse servandum et opportune adhibendum Concilium Vaticanum II, in Constitutione de sacra Liturgia (nn. 114 et 117) expresse declaravit.

Ut hæc ergo norma ad effectum duderetur, præsertim post editos novos libros liturgicos, secundum mentem eiusdem Concilii Vaticani instauratos, Sacra hæc Congregatio pro Cultu Divino opportunum duxit quædam indicare, quibus Graduale Romanum novæ rerum condicioni accommodaretur et nullus textus deperderetur thesauri authentici cantus gregoriani.

Statuit proinde Sacra hæc Congregatio, de mandato Summi Pontificis PAULI VI, ut, qui celebrationem eucharisticam lingua Latina peragunt, in disponendis cantibus ad illam pertinentibus novam hanc ordinationem sequantur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex ædibus Sacræ Congregationis pro Cultu Divino, die 24 iunii 1972, in Nativitate sancti Ioannis Baptistæ.

ARTURUS Card. TABERA
Præfectus

✠ A. BUGNINI
Archiep. tit. Diocletianensis
a Secretis

CONGREGATIO
PRO CULTU DIVINO

Prot. 1140/86

DECRETUM

Post editos libros liturgicos, ex auctoritate Concilii Æcumenici Vaticani II instauratos, Congregatio pro Cultu Divino, ut GRADUALE ROMANUM novae rerum condicioni apte accommodaretur, anno 1972 textum edidit ORDINIS CANTUS MISSÆ, qui thesaurum cantus gregoriani, ab antiquo usque ad nostram ætatem transmissum, sancte servaret ac opportune eundem adhiberet in eucharisticis celebracionibus peragendis.

Quattuordecim interiectis annis a priore textu edito, nunc in lucem prodit editio altera ORDINIS CANTUS MISSÆ, modo convenienti recognita, ita ut qui in celebratione eucharistica lingua latina utuntur, in disponendis cantibus ad Missam pertinentibus hic exhibitam ordinationem sequantur.

Congregatio pro Cultu Divino novam hanc editionem publici iuris facit atque typicam esse declarat.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis pro Cultu Divino, die 22 novembris 1986,
in memoria S. Caeciliae, virginis et martyris.

PAULUS AUGUSTINUS Card. MAYER
Præfector

✠ VERGILIUS NOË
*Archiep. tit. Voncarien.
a Secretis*

PRÆNOTANDA

I. DE INSTAURATIONE GRADUALIS ROMANI

Instauratio Calendarii generalis et librorum liturgicorum, præsertim vero Missalis et Lectionarii, id effecit ut nonnullæ mutationes et accommodationes necessariæ evaderent etiam in Graduali Romano. Etenim, suppressis quibusdam celebrationibus in anno liturgico, veluti tempore Septuagesimæ, octava Pentecostes, Quattuor anni Temporibus, etiam Missæ ipsis respondentes auferendæ erant; quibusdam autem Sanctis ad aliud anni tempus translatis, opportunæ aptationes faciendæ erant; dum, e contra, novis Missis inductis cantus proprii erant providendi. Item nova ordinatio lectionum biblicarum requisivit ut nonnulli textus, ex. gr. antiphonæ ad communionem, quæ cum ipsis lectionibus arctius conectuntur, ad alios dies transferrentur.

Huiusmodi Gradualis Romani nova ordinatio facta est, præ oculis habitis iis quæ n. 114 Constitutionis de sacra Liturgia, *Sacrosanctum Concilium*, præcipiuntur: « Thesaurus musicæ sacræ summa cura servetur et foveatur ». Authenticum enim repertorium gregorianum nullum detrimentum passum est; immo aliquo modo fuit instauratum, sepositis recentioribus imitationibus, textibus antiquis aptiore ratione dispositis, quibusdam adiectis normis, quæ ipsius repertorii usum faciliorem et magis varium efficerent.

Imprimis ergo curæ fuit thesaurum gregorianum authenticum integre servare. Proinde cantus ad Missas pertinentes, quæ in anno liturgico locum iam non obtinent, ad alias Missas formandas adhibiti sunt (ex. gr. pro feriis Adventus, pro feriis inter Ascensionem et Pentecosten), aut pro aliis substituti sunt, qui pluries in anno occurront (ex. gr. tempore Quadragesimæ vel in dominicis per annum) aut, eorum indole permittente, celebrationibus Sanctorum attributi sunt.

Sed et viginti fere textus gregoriani authentici, qui decursu temporum ob varias mutationes inductas e repertorio deciderant, iterum in ipsum assumpti sunt. Provisum est quoque ne ullus cantus authenticus deturparetur vel mutilaretur, demptis ex eo quibusdam elementis, quæ cum aliquo tempore liturgico minus forsan convenient, prouti sunt *Alleluia*, quæ in ipso antiphonarum textu aliquando occurront cum notis, quæ partem integrum melodiæ constituunt.

Depositio autem partium, quæ tardiores exhibent imitationes *neo-gregorianas*, præsertim in festis Sanctorum, id efficiet ut authenticæ solummodo retineantur cantilenæ gregorianaæ, quamvis semper liceat, iis, qui maluerint, easdem melodias *neo-gregorianas* retinere et cantare. Nulla enim ex his plane expungitur e Graduali Romano. Immo pro nonnullis, quæ in usum universalem receptæ sunt (ex. gr. in sollemnitatibus Ss.mi Cordis Iesu, D. N. Iesu Christi universorum Regis, Immaculatæ Conceptionis B. M. V.), nulla alia substituta est. Loco aliarum, e contra, proponuntur cantus ex authenticō repertorio selecti, eundem textum, quantum fieri potest, referentes.

Curæ denique fuit authenticum repertorium gregorianum, melodiis non authenticis purgatum, aptius disponere, ut nimiæ repetitiones eorundem textuum vitarentur, et eorum loco assumerentur aliæ partes, optimæ quidem formæ, quæ semel tantum in anno occurrunt. Hinc omnimoda industria est adhibita quo ditiora fierent Communia, omnibus collectis in iis cantibus qui alicui Sancto stricte proprii non sunt, et proinde pro omnibus Sanctis eiusdem ordinis possunt assumi. Communia insuper ditata sunt pluribus cantibus, e Proprio de Tempore derivatis, qui raro adhibebantur. Rubricæ autem ampliorem facultatem præbent hauriendi e Communibus noviter dispositis, ita ut necessitatibus quoque pastoralibus largius satisfiat.

Eadem fere ratione facultas tribuitur eligendi inter cantus ad Proprium de Tempore pertinentes: nam pro textu diei proprio alium textum eiusdem temporis licet pro opportunitate substi-tuere.

Normæ quoque pro cantu Missæ, initio Gradualis Romani exstan-tes, ita recognitæ sunt atque emendatæ, quo clarius munus unius-cuiusque cantus appareret.

II. DE RITIBUS IN CANTU MISSÆ SERVANDIS

1. Populo congregato, et sacerdote cum ministris ad altare ac-cidente, incipitur antiphona ad introitum. Eius intonatio brevior vel magis protracta pro opportunitate fieri potest, vel, melius, cantus potest ab omnibus simul inchoari. Asteriscus proinde, qui ad partem intonationis significandam in Graduali invenitur, signum habendum est solummodo indicativum.

Antiphona a choro decantata, versus a cantore vel a cantoribus proferatur, ac deinde antiphona resumatur a choro.

Huiusmodi antiphonæ et versiculorum alternatio haberi potest quoties sufficit ad processionem comitandam. Attamen antequam antiphona in fine repetatur cantari potest, ut ultimus versus, *Gloria Patri, Sicut erat*, per modum unius decantatus. Si autem *Gloria*

Patri peculiarem habet terminationem melodicam, hæc eadem terminatio in omnibus versiculis adhibenda est.

Si contingat ex versu *Gloria Patri* et antiphonæ iteratione cantum nimis protrahi, omittitur doxologia. Si autem processio brevior est, unus tantum psalmi versus adhibetur, vel etiam sola antiphona, nullo addito versu.

Quoties vero liturgica processio Missam præcedit, antiphona ad introitum canitur dum processio ingreditur ecclesiam, vel etiam omittitur, prout singulis in casibus in libris liturgicis providetur.

2. Acclamations *Kyrie, eleison* inter duos vel tres cantores aut choros, pro opportunitate, distribui possunt. Acclamatio quæque de more bis dicitur, non tamen excluso numero maiore, attenta præsertim ratione artis musicæ, ut indicatur infra, n. 491.

Quando *Kyrie* cantatur ut pars actus pænitentialis, singulis acclamationibus brevis tropus præponitur.

3. Hymnus *Gloria in excelsis* inchoatur a sacerdote vel, pro opportunitate, a cantore. Profertur autem aut alternativam a cantoribus et choro, aut a duobus chorus sibi invicem respondentibus. Divisio versuum, quam significant geminatæ lineæ in Graduali Romano, non necessario servanda est, si quis aptior modus inveniatur, qui cum melodia possit componi.

Quando fit, in Missis dominicæ, ritus benedictionis et aspersionis aquæ benedictæ, hic ritus locum tenet actus pænitentialis.

4. Quoties sunt duæ lectiones ante Evangelium, prima lectio, quæ de more e Vetere Testamento depromitur, profertur secundum tonum lectionis seu prophetiæ, et terminatur consueta forma puncti. Etiam conclusio *Verbum Domini* cantatur eadem forma puncti, omnibus deinde acclamantibus *Deo gratias*, iuxta modum in fine lectionum consuetum.

5. Post primam lectionem dicitur Responsorium Graduale a cantoribus vel a choro. Versus autem a cantoribus profertur usque ad finem. Nulla proinde ratio habenda est asterisci, quo indicatur resumptio cantus a choro facienda in fine versus Gradualis, versus ad *Alleluia* et ultimi versus Tractus. Quando autem opportunum videatur, licet repetere primam partem Responsorii usque ad versum.

Tempore paschali, omisso Responsorio Graduali, cantatur *Alleluia*, prout infra describitur.

6. Léctio secunda, quæ e Novo Testamento desumitur, cantatur in tono Epistolæ, cum clausula finali propria. Potest etiam cantari in tono primæ lectionis. Conclusio autem *Verbum Domini* cantatur secundum melodiam in tonis communibus notatam, omnibus deinde acclamantibus *Deo gratias*.

7. Secundam lectionem sequitur *Alleluia* vel Tractus. Cantus *Alleluia* hoc modo ordinatur: *Alleluia* cum suo neumate canitur totum a cantoribus et repetitur a choro. Pro opportunitate tamen cantari potest semel tantum ab omnibus. Versus a cantoribus profertur usque ad finem; post ipsum vero *Alleluia* ab omnibus repetitur.

Tempore Quadragesimæ, loco *Alleluia* cantatur Tractus, cuius versus alternativam canuntur a duabus partibus chori sibi invicem respondentibus, vel alternativam a cantoribus et a choro. Ultimus versus ab omnibus cantari potest.

8. Sequentia, si casus fert, cantatur post ultimum *Alleluia* alternativam a cantoribus et a choro, vel a duabus partibus chori, omissa *Amen* in fine. Si non cantatur *Alleluia* cum suo versu, omittitur Sequentia.

9. Quoties una tantum fit lectio ante Evangelium, post eam cantatur Responsorium Graduale vel *Alleluia* cum suo versu. Tempore autem paschali canitur alterutrum *Alleluia*.

10. Ad cantum Evangelii, post clausulam finalem propriam, additur conclusio *Verbum Domini*, prout in tonis communibus notatur, omnibus deinde acclamantibus *Laus tibi, Christe*.

11. *Credo* de more aut ab omnibus aut alternativam cantatur.

12. Oratio universalis iuxta uniuscuiusque loci consuetudines peragitur.

13. Post antiphonam ad offertorium cantari possunt, iuxta traditionem, versiculi, qui tamen semper omitti possunt, etiam in antiphona *Domine Iesu Christe*, in Missa pro defunctis. Post singulos versus resumitur pars antiphonæ ad hoc indicata.

14. Præfatione peracta, omnes *Sanctus* cantant; post consecrationem vero, proferunt acclamationem anamneseos.

15. Expleta doxologia Precis eucharisticæ, omnes acclamant: *Amen*. Deinde sacerdos solus invitationem profert ad Orationem dominicam, quam omnes cum ipso dicunt. Ipse autem solus embołismum subdit, quem omnes doxologia concludunt.

16. Dum fractio panis et immixtio peraguntur, invocatio *Agnus Dei* a cantoribus, omnibus respondentibus, cantatur. Hæc invocatio repeti potest quoties necesse est ad fractionem panis comitandam, præ oculis habita eius forma musica. Ultima vice, invocatio concluditur verbis *dona nobis pacem.*

17. Dum sacerdos sumit Corpus Domini, inchoatur antiphona ad communionem. Cantus autem eodem modo peragitur ac cantus ad introitum, ita tamen ut cantores sacramentum commode participare possint.

18. Post benedictionem sacerdotis, diaconus profert monitionem *Ite, missa est, omnibus acclamantibus Deo gratias.*

III. DE MODO ORDINEM CANTUS MISSÆ ADHIBENDI

19. Lectionum magna varietate in Missale Romanum introducta, dum cantus Missæ ex traditione recepti mutari non possint, idem formularium cantus componitur cum diversis lectionibus, iuxta cyclum trium annorum A, B, C Lectionarii pro dominicis statutum.

Item pro feriis resumuntur cantus dominicæ præcedentis, qui componuntur tam cum lectionibus unicuique diei temporum peculia-
rium, nempe Adventus, Quadragesimæ et Paschæ, assignatis, quam cum lectione prima temporis per annum, iuxta cyclum duorum anno-
rum I et II.

Patet cantus, qui relatione plus minusve stricta lectionibus uniun-
tur, eas in fortuitis translationibus comitari debere.

20. Mutationes forte inducendæ in Proprium de Tempore in præ-
senti Ordine signantur, post unumquodque formularium fundamen-
tale, per hæc, quæ sequuntur, scribendi compendia:

A, B, C pro dominicis, sollemnitatibus et quibusdam festis;

I et II cum numeris feriarum (sabbatum numero 7 indicatur)
pro feriis per annum;

soli numeri feriarum pro feriis ceterorum temporum.

Huiusmodi scribendi compendia remittunt ad alteram partem, in
qua omnes mutationes conectuntur, nn. 136-141.

21. Norma præcipua, quam hic Ordo Cantus Missæ sequitur, talis
est, ut Missale Romanum quam maxime in eius ordinatione observare
contendat. Quapropter quædam formularia cantus translata vel com-
mutata inveniuntur.

PSALMI AD COMMUNIONEM

22. Psalmorum versiculorumque numeri sumuntur ex editione appellata « nova Vulgata » (Typis Polyglottis Vaticanis, 1969). Hi versiculi ac versiculorum partes disponuntur ut in libro Liturgiæ Horarum (Typis Polyglottis Vaticanis, 1971).

23. Asteriscus post numerum psalmi positus, indicat antiphonam non esse e psalterio sumptam, ideoque psalmum propositum esse ad libitum. Quo in casu, alias psalmus, si magis placuerit, substitui potest, exempli gratia psalmus 33, qui ad communionem ex antiqua traditione adhibetur.

Quando psalmus 33 indicatur ut psalmus ad communionem, nulli plerumque versus selecti proponuntur, quia singuli valde convenient.